

Szkoła Podstawowa im. gen. Józefa Bema
w Bemowie Piskim

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM
OCENIANIA
Z HISTORII
KLASY IV-VIII**

1. Oceny klasyfikacyjne ustala się według następującej skali:

Stopień	celujący	-	6
	bardzo dobry	-	5
	dobry	-	4
	dostateczny	-	3
	dopuszczający	-	2
	niedostateczny	-	1

2. Ocenianie jest jawne, obiektywne i systematyczne.

3. W celu wszechstronnego zaprezentowania osiągnięć uczniów ocenia się różnorodne przejawy ich umiejętności, dokonań i wiedzy. Na ocenę semestralną i roczną z historii składa się wiedza merytoryczna, posługiwanie się terminologią właściwą przedmiotowi, umiejętność uzasadniania, argumentowania, sposób rozwiązywania problemów, kreatywność, umiejętność komunikowania, jasność, precyzyjność wypowiedzi, a także umiejętność powiązania wiadomości i wykorzystywania posiadanej wiedzy w nowych sytuacjach poznawczych.

4. Sposoby zbierania informacji do oceny:

a) prace pisemne:

- zadania domowe
- prace klasowe (testy, sprawdziany) sprawdzające znajomość przerobionego materiału
- sprawdziany wiedzy uczniów (ok.15 minutowe kartkówki z 3 ostatnich lekcji),

Kryteria oceny z pracy klasowej i sprawdzianów (odpowiedzi są podawane w punktach, z sumy, których ustalana jest ocena)

100%- 96%	- celujący
91% - 95%	- bardzo dobry
76% - 90%	- dobry
51% - 75%	- dostateczny
31% - 50%	- dopuszczający
0% - 30%	- niedostateczny

b) wypowiedzi ustne:

- odpowiedź ustna (z materiału przerabianego na 3 ostatnich lekcjach),
- udział w dyskusji i grach dydaktycznych,
- przygotowywanie referatów lub dodatkowych materiałów prezentowanych następnie w czasie lekcji,
- aktywność w czasie lekcji (uczeń bardzo aktywny może otrzymać ocenę bardzo dobrą lub dobrą, uczeń mniej aktywny plusa, 3 plusy premiowane jest oceną bardzo dobrą, natomiast 3 minusy odnotowane oceną niedostateczną).

c) rozwiązywanie krzyżówek, rebusów,

d) prowadzenie zeszytu oraz zeszytu ćwiczeń

5. Uczeń ma prawo do poprawy oceny niedostatecznej z prac klasowych w ciągu dwóch tygodni, jeżeli istnieją uzasadnione przyczyny nie przygotowania.
6. Uczeń, który nie pisał testu (sprawdzian, kartkówka) z powodu nieobecności usprawiedliwionej ma obowiązek napisać go w terminie do dwóch tygodni po teście. W przypadku niestawienia się na test w wyznaczonym terminie, uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
7. Uczeń ma prawo trzy razy w semestrze być nieprzygotowany do lekcji, ale ma obowiązek o tym poinformować nauczyciela na początku lekcji
8. Uczniowie informowani są o ocenach na bieżąco
9. Nauczyciel wystawia ocenę końcową (semestralną i roczną) na podstawie ocen cząstkowych z uwzględnieniem możliwości i starań ucznia. Uczeń ma prawo dokonać samooceny.
10. Informacje o postępach ucznia przekazywane są rodzicom podczas indywidualnych konsultacji. Nauczyciel przechowuje sprawdzone prace ucznia do końca danego roku szkolnego.
11. Informacja o przewidywanej ocenie rocznej jest przekazywana uczniom i rodzicom.
12. W przypadku nieklasyfikowania uczeń zdaje egzamin klasyfikacyjny złożony z części pisemnej i ustnej. Wymagania egzaminacyjne i egzamin przygotowuje nauczyciel uczący.(zgodnie z ZWO)
13. Uczeń, który otrzymuje śródroczną ocenę niedostateczną zobowiązany jest do uzupełnienia braków z przedmiotu w terminie i formie ustalonych przez nauczyciela uczącego

Kryteria oceny pracy w grupie

- zaangażowanie w pracę grupy
- realizacja wyznaczonego zadania
- pełnione funkcje i role
- rozumienie osobistej sytuacji w grupie
- umiejętności pracy w grupie

Wymagania na poszczególne oceny:

niedostateczna	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
Przeszkadza członkom grupy w pracy Nie wykonuje wyznaczonej pracy w określonym czasie Zajmuje się innymi sprawami Nawet przy pomocy kolegów	Na czas wykonuje tylko część zadanej pracy Czasami przeszkadza innym Realizuje przy pomocy kolegów lub nauczyciela tylko część zadań Czasami nie	Pracuje przy wykonaniu większości zadań ale zdarza mu się nie akceptować przynależności do danej grupy Realizuje większość zadań sam Zgodnie z predyspozycjami	Jest zdyscyplinowany Wnosi pozytywny wkład w pracę grupy Wykonuje zadanie w wyznaczonym czasie Konsekwentnie wykonuje swoją pracę Wykonuje zgodnie	Zaangażowany w pracę w grupie Wykazuje inicjatywę Angażuje wszystkich do pracy Pomaga kolegom mającym trudności Samodzielnie podejmuje się realizacji zadania

i nauczyciela nie wykonuje zadania Nie wywiązuje się (lub rzadko) z powierzonych zadań i funkcji Nie uświadamia sobie własnych trudności we współdziałaniu Nie docenia pracy innych, negatywnie dominuje w grupie	wywiązuje się z pełnionych w grupie funkcji Nie przyjmuje do wiadomości informacji zwrotnych nauczyciela i kolegów na temat jego pracy w zespole Rzadko chwali wkład pracy innych Nie szanuje zdania innych	potrafi wykonać niektóre funkcje w grupie Akceptuje opinie nauczyciela i kolegów na temat swojej pracy w grupie Potrafi pochwalić kolegów za pracę ale zdarza mu się również i ich krytyka	z predyspozycjami przydzielone funkcje ale próbuje podejmować inne Dostrzega swoje wady pracy w grupie i stara się je likwidować Tolerancyjny Docenia pracę innych	Przyjmuje na siebie wiele zadań Zdyscyplinowany Potrafi pokierować członkami zespołu Pełni wiele funkcji Potrafi wskazać swoje mocne i słabe punkty pracy w grupie Potrafi ocenić pracę innych, stwarza pozytywną atmosferę podczas pracy, szanuje innych
--	--	--	---	--

Prowadzenie i ocena zeszytów przedmiotowych

Uczniowie zobowiązani są do prowadzenia zeszytu ćwiczeń oraz zeszytu przedmiotowego. Każdy zeszyt sprawdzany jest pod względem kompletności notatek, ich poprawności merytorycznej, estetyki.

Ocena za prowadzenie zeszytu wystawiana jest raz w semestrze i przy jej wystawianiu brane są elementy wyżej wymienione.

Uczeń ma obowiązek uzupełniania notatek w zeszycie za czas swojej nieobecności.

W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może go zwolnić z tego obowiązku.

Zadawanie i ocena prac domowych

Celem zadawania prac domowych jest rozwijanie zainteresowań ucznia, motywacja do nauki, organizacja i planowanie samouczenia się .

- Uczeń ma obowiązek systematycznego odrabiania prac domowych.
- Nauczyciel określa zasady wykonania zadania - sposób, termin
- Uczeń ma obowiązek przestrzegania terminu wykonania zadania
- Nauczyciel dostosowuje termin realizacji zadania do stopnia jego trudności
- Nauczyciel sprawdza wykonane zadania w wyznaczonym terminie
- Za wykonane zadanie uczeń może otrzymać ocenę lub „+”(w zależności od stopnia trudności zadania lub sposobu jego wykonania)
- Postawienie „parafki” przy wykonanym zadaniu oznacza, że nauczyciel sprawdzał wykonanie zadania, ale nie sprawdzał jego zawartości merytorycznej
- Brak pracy domowej zostaje odnotowany przez nauczyciela za pomocą oceny niedostatecznej lub „-”(jeżeli uczeń zgłosił wcześniej brak zadania nauczycielowi)
- Uczeń ma możliwość poprawy oceny po wykonaniu zadania w terminie wyznaczonym przez nauczyciela
- Nauczyciel może odmówić wyznaczenia kolejnego terminu poprawy pracy domowej, jeżeli uczeń jest niesystematyczny, ma nieodpowiedni stosunek do przedmiotu, lekceważy swoje obowiązki
- Ocenianie prac następuje zgodnie z umową dotyczącą konkretnej pracy

Kryteria oceniania odpowiedzi ustnej z historii

Ocena niedostateczna:

- nie wykazał się wiadomościami wymaganymi na ocenę dopuszczającą
- nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać najprostszych zadań

Ocena dopuszczająca:

- przy pomocy nauczyciela uczeń wykonuje proste zadania, wykorzystuje podstawowe umiejętności
- potrafi określić wiek, jego połowę, w którym miało miejsce dane wydarzenie
- potrafi umieścić najważniejsze wydarzenia w czasie, zaznaczyć je na osi czasu
- zna podstawowe fakty, postacie i terminy niezbędne w procesie nauki
- wypowiada się krótkimi zdaniami, popełnia liczne błędy językowe

Ocena dostateczna:

- uczeń rozumie podstawowe fakty i pojęcia historyczne
- potrafi uporządkować najważniejsze wydarzenia chronologicznie
- potrafi łączyć postacie z odpowiadającymi im wydarzeniami
- potrafi z osi czasu odczytać zaznaczoną datę
- wskazuje na mapie miejsca omawianych wydarzeń
- potrafi wykorzystać podstawowe źródła informacji
- przy pomocy nauczyciela rozwiązuje podstawowe problemy
- formułuje wypowiedź 2-3 zdaniową
- popełnia błędy językowe i stylistyczne

Ocena dobra:

- samodzielnie rozwiązuje podstawowe problemy a trudniejsze przy pomocy nauczyciela
- określa przyczyny i skutki wydarzeń historycznych
- posługuje się terminologią poznaną na lekcji
- potrafi scharakteryzować poznane sylwetki osób,
- lokalizuje na mapie przebieg wydarzeń
- porządkuje wydarzenia chronologicznie
- wykorzystuje źródła informacji poznane na lekcji
- formułuje dłuższą poprawną pod względem językowym wypowiedź
- próbuje dokonywać własnych sądów i opinii

Ocena bardzo dobra:

- samodzielnie rozwiązuje problemy podstawowe i trudniejsze
- prawidłowo posługuje się wiedzą i umiejętnościami zdobytymi na lekcji
- samodzielnie dostrzega i omawia przyczyny i skutki wydarzeń
- przedstawia na mapie zmiany terytorialne
- potrafi z osi czasu odczytywać odpowiadającą danemu wydarzeniu datę
- wykorzystuje źródła informacji wskazane przez nauczyciela

- samodzielnie dokonuje ocen poszczególnych wydarzeń i postaci
- formułuje dłuższą samodzielną wypowiedź poprawną pod względem językowym

Ocena celująca:

- samodzielnie rozwiązuje problemy
- wykorzystuje w swojej wypowiedzi wiadomości poza podręcznikowe, które uczeń samodzielnie zdobył
- samodzielnie dostrzega związki między wydarzeniami
- wyraża własne zdanie, popiera je logicznymi wydarzeniami
- wykorzystuje wiedzę o regionie
- wypowiada się poprawną polszczyzną

Zakładane osiągnięcia uczniów to wiadomości i umiejętności, którymi uczeń powinien się wykazywać po zakończeniu nauki w szkole podstawowej

KLASA IV

Rozdział I: Z historią na Ty

Uczeń:

- charakteryzuje nauki badające przeszłość;
- odroźnia historię rozumianą jako przeszłość od historii rozumianej jako nauka o dziejach;
- porównuje sposób zdobywania wiedzy przez historyka i archeologa;
- podaje przykłady różnego rodzaju źródeł historycznych;
- podaje przykłady różnego rodzaju pamiątek historycznych i wyjaśnia, dlaczego są one ważne;
- wskazuje tradycje rodzinne i opowiada o nich;
- sporządza drzewo genealogiczne najbliższych członków rodziny;
- wyjaśnia, czym jest patriotyzm i w jaki sposób należy go wyrażać;
- wskazuje lokalne zabytki i inne miejsca związane z dziejami regionu, np. pomniki;
- wyjaśnia, czym jest naród;
- opisuje polskie symbole;
- wymienia najważniejsze święta państwowe i narodowe;
- dostrzega związki przeszłości z współczesnością;
- chronologicznie układa epoki historyczne oraz wskazuje ich daty graniczne;
- umiejscawia epoki, wieki, wydarzenia na osi czasu;
- porządkuje chronologicznie różne daty;
- przypisuje określone wydarzenie historyczne do ery, epoki, wieku;
- oblicza upływ czasu między różnymi wydarzeniami, w tym na przełomie obu er;
- odczytuje informacje z osi czasu;
- zamienia cyfry arabskie na rzymskie;
- rozróżnia mapę od planu;
- charakteryzuje różnego rodzaju symbole kartograficzne i odczytuje informacje z mapy;
- wyjaśnia, dlaczego mapy są ważne w pracy historyków.

Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów

Uczeń:

- przedstawia legendy o początkach państwa polskiego;
- wyjaśnia znaczenie chrztu Polski;
- przedstawia najważniejsze dokonania Mieszka I;
- przedstawia najważniejsze dokonania Bolesława Chrobrego;
- przedstawia, kim był św. Wojciech i jaki był cel jego misji;
- opisuje przebieg i wyjaśnia znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego;
- pokazuje na mapie ziemie przyłączone do państwa polskiego;

- wyjaśnia, dlaczego potomni nazwali Kazimierza Wielkim;
- wyjaśnia powiedzenie, że Kazimierz zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną;
- wymienia najważniejsze reformy wprowadzone przez króla;
- wyjaśnia znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej;
- opisuje bitwę pod Grunwaldem;
- wyjaśnia, dlaczego Zawisza Czarny stał się wzorem do naśladowania dla polskich rycerzy;
- przedstawia obyczajowość rycerską;
- charakteryzuje uzbrojenie rycerza;
- przedstawia dokonania Mikołaja Kopernika.

Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej

Uczeń:

- wyjaśnia, w jaki sposób wyłaniano króla po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów;
- opisuje wygląd średniowiecznego zamku;
- wskazuje najważniejsze dokonania Jadwigi i Władysława Jagiełły;
- wskazuje na mapie państwo zakonu krzyżackiego oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego;
- wyjaśnia przyczyny zawarcia unii między Polską a Wielkim Księstwem Litewskim i jej konsekwencje;
- charakteryzuje „złotą wolność szlachecką”;
- wyjaśnia, dlaczego Jan Zamojski został uznany za męża stanu;
- wyjaśnia, dlaczego Jan Zamojski przywiązywał dużą wagę do edukacji;
- dokonuje oceny dokonań przeora Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego;
- wskazuje największe polskie sukcesy militarne w 2. poł. XVII w.;
- charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki;
- wyjaśnia znaczenie Konstytucji 3 maja;
- wyjaśnia, dlaczego Polacy zdecydowali się walczyć u boku Napoleona;
- zna dokonania Jana Henryka Dąbrowskiego;
- charakteryzuje Legiony Polskie we Włoszech;
- zna tekst Mazurka Dąbrowskiego i jego autora;
- przedstawia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie.

Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce

Uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego podczas I wojny światowej pojawiła się szansa na odzyskanie niepodległości przez Polskę;
- wykazuje wkład Polaków w odzyskanie niepodległości i rolę Legionów Polskich;
- wykazuje rolę Józefa Piłsudskiego w utworzeniu II Rzeczypospolitej;
- uzasadnia znaczenie bitwy pod Warszawą;
- charakteryzuje trudności, z jakimi zmierzli się Polacy, budując II Rzeczpospolitą;
- przedstawia wkład Eugeniusza Kwiatkowskiego w rozwój gospodarczy II Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”;
- charakteryzuje sytuację społeczeństwa polskiego pod okupacją niemiecką;
- wyjaśnia, jakie zadania realizowało Polskie Państwo Podziemne;
- na przykładzie akcji pod Arsenałem wyjaśnia, na czym polegała działalność Szarych Szeregów;
- przedstawia zasługi Zośki, Alka i Rudego;
- podaje przykłady różnych sposobów walki z okupantami;
- opisuje politykę nazistów wobec ludności żydowskiej;
- charakteryzuje politykę komunistów wobec polskiego podziemia niepodległościowego;
- ocenia postawę Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny;
- przedstawia rolę Kościoła w czasach komunizmu;
- wyjaśnia znaczenie Jana Pawła II w walce społeczeństwa polskiego o wolność;
- opisuje tło powstania NSZZ „Solidarność” oraz przedstawia główne żądania strajkujących;
- wymienia czołowych przywódców opozycyjnego ruchu robotniczego;
- opisuje skutki wprowadzenia stanu wojennego;
- przedstawia, w jakich okolicznościach Polska odzyskała suwerenność.

KLASA V

Rozdział I: Pierwsze cywilizacje

Uczeń:

- porównuje koczowniczy i osiadły tryb życia;

- opisuje życie człowieka pierwotnego;
- wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna;
- wyjaśnia, jakie były konsekwencje przejścia na osiadły tryb życia;
- wyjaśnia, jakie były przyczyny wybuchu powstania stycziowego;
- zna dokonania Romualda Traugutta;
- opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego;
- przedstawia w kolejności chronologicznej i charakteryzuje epokę kamienia, epokę brązu, epokę żelaza;
- wskazuje na mapie obszar Mezopotamii;
- wyjaśnia znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji;
- opisuje strukturę społeczną państw Mezopotamii;
- wskazuje na mapie starożytny Egipt;
- charakteryzuje strukturę społeczną starożytnego Egiptu;
- opisuje wierzenia religijne Egipcjan;
- wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne starożytnego Egiptu;
- wskazuje na mapie starożytny Izrael;
- opisuje najdawniejsze dzieje narodu żydowskiego;
- charakteryzuje religię Żydów;
- wyjaśnia różnice między politeizmem a monoteizmem;
- wyjaśnia historię oraz znaczenie Świątyni Jerozolimskiej dla Żydów;
- wskazuje na mapie cywilizacje Dalekiego Wschodu;
- wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne starożytnych Chin;
- charakteryzuje różne rodzaje pisma oraz przyporządkowuje je do właściwych cywilizacji;
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla rozwoju cywilizacyjnego miało wynalezienie pisma.

Rozdział II: Starożytna Grecja

Uczeń:

- wyjaśnia, w jaki sposób warunki naturalne Grecji wpłynęły na zajęcia ludności;
- wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenach morz Śródziemnego i Czarnego;
- charakteryzuje społeczeństwo ateńskie;
- opisuje ustroj demokracji ateńskiej;
- opisuje wychowanie spartańskie;
- charakteryzuje społeczeństwo spartańskie;
- przedstawia przebieg wojen grecko-perskich;
- przedstawia eposy Homera;
- charakteryzuje wierzenia religijne Greków;
- wymienia najważniejszych bogów greckich;
- wyjaśnia, jaką rolę odgrywał teatr w życiu dawnych Greków;
- przedstawia dokonania Greków w zakresie kultury;
- przedstawia ideę igrzysk olimpijskich;
- wskazuje na mapie przebieg kampanii perskiej Aleksandra Wielkiego;
- opisuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach;
- charakteryzuje kulturę hellenistyczną.

Rozdział III: Starożytny Rzym

Uczeń:

- opowiada o legendarnych początkach państwa rzymskiego;
- porównuje monarchię z republiką rzymską;
- wymienia najważniejszych urzędników rzymskich oraz ich kompetencje;
- opisuje sytuację, w jakiej doszło do upadku republiki;
- przedstawia, kim był Juliusz Cezar;
- wyjaśnia pojęcie pryncypatu;
- wskazuje na mapie granice Imperium Rzymskiego oraz stolice zachodniej i wschodniej części cesarstwa;
- charakteryzuje organizację armii rzymskiej;
- charakteryzuje ustroj Rzymu w okresie cesarstwa;
- wyjaśnia, jakie były konsekwencje romanizacji prowincji;
- wyjaśnia, dlaczego doszło do podziału państwa;

- charakteryzuje różne kategorie społeczeństwa rzymskiego;
- opisuje życie codzienne oraz zajęcia mieszkańców miast i wsi rzymskich;
- uzasadnia twierdzenie, że Pompeje i Herkulanum stanowią nieocenione źródło do poznania życia dawnych Rzymian;
- charakteryzuje wierzenie religijne w Rzymie;
- wyjaśnia powiedzenie wszystkie drogi prowadzą do Rzymu;
- wymienia najważniejsze osiągnięcia Rzymu w dziedzinie budownictwa i architektury;
- uzasadnia tezę, że rzymska kultura i sztuka uległy hellenizacji;
- wskazuje przykłady wpływu rzymskiego prawa na współczesne prawo;
- wskazuje na mapie prowincję Judea i Jerozolimę;
- przedstawia osobę Jezusa z Nazaretu i narodziny chrześcijaństwa;
- wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan;
- wyjaśnia znaczenie edyktu mediolańskiego;
- opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniorzymskiego.

Rozdział IV: Początki średniowiecza

Uczeń:

- wskazuje na mapie granice cesarstwa bizantyjskiego i Konstantynopol;
- przedstawia znaczenie Kodeksu Justyniana;
- charakteryzuje przykłady architektury i sztuki bizantyjskiej;
- wskazuje na mapie Połwysep Arabski, Mekkę, tereny zajęte przez Arabów;
- charakteryzuje wierzenia muzułmanów;
- wymienia główne osiągnięcia kultury arabskiej i jej wpływ na kulturę europejską;
- umiejscawia w czasoprzestrzeni państwo Franków;
- wskazuje na mapie państwo Karola Wielkiego;
- wyjaśnia, czym był renesans karoliński;
- wskazuje na mapie państwa, które wzięły swój początek w wyniku traktatu w Verdun;
- przedstawia okoliczności utworzenia państwa kościelnego;
- omawia genezę oraz skutki schizmy wschodniej;
- wyjaśnia, na czym polegała istota sporu między papieżem a cesarstwem;
- omawia ustalenia konkordatu wormackiego;
- wyjaśnia genezę Kościoła prawosławnego;
- wskazuje na mapie: Bliski Wschód, Królestwo Jerozolimskie;
- wyjaśnia przyczyny wypraw krzyżowych;
- opisuje organizację i przebieg krucjat;
- wymienia zakony rycerskie oraz ich rolę podczas krucjat;
- charakteryzuje konsekwencje wypraw krzyżowych.

Rozdział V: Społeczeństwo średniowieczne

Uczeń:

- wyjaśnia, jaką rolę odgrywała własność ziemiska w ustroju feudalnym;
- wyjaśnia, czym były i w jakich warunkach kształtowały się stany oraz je wymienia;
- charakteryzuje zadania i uprawnienia stanu rycerskiego;
- przedstawia wzor rycerza średniowiecznego;
- opisuje elementy kultury rycerskiej (herby, turnieje, obyczajowość);
- wyjaśnia, dlaczego lokowano nowe osady;
- przedstawia, jakie były prawa i obowiązki chłopów wobec pana;
- opisuje, jak wyglądało życie codzienne na wsi w średniowieczu;
- wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast;
- wyjaśnia, czym były prawa miejskie;
- przedstawia, w jaki sposób był zorganizowany samorząd miejski;
- opisuje charakterystyczne elementy zabudowy lokowanych miast;
- przedstawia, jak byli podzieleni mieszkańcy miast;
- opisuje życie codzienne mieszczan, ich zajęcia oraz związaną z tym kulturę;
- przedstawia różne role duchowieństwa w średniowieczu;
- wymienia zakony oraz opisuje życie w średniowiecznych klasztorach;
- charakteryzuje naukę na średniowiecznych uniwersytetach;
- umiejscawia w czasie, charakteryzuje oraz porównuje styl romański i gotycki w architekturze;
- przedstawia dominującą tematykę oraz zadania średniowiecznej sztuki;

– przedstawia przykłady sztuki romańskiej i gotyckiej na ziemiach polskich;

Rozdział VI: Polska pierwszych Piastów

Uczeń:

- charakteryzuje obyczajowość i wierzenia Słowian;
- wskazuje na mapie państwo Polan, Gniezno, Poznań;
- opowiada o legendarnych protoplastach Mieszka I;
- opisuje okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I;
- wyjaśnia znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa przez Mieszka I;
- opisuje misję św. Wojciecha do Prus;
- wyjaśnia okoliczności i znaczenie zjazdu w Gnieźnie;
- wyjaśnia znaczenie uzyskania niezależności polskiej prowincji kościelnej;
- charakteryzuje politykę zagraniczną Bolesława Chrobrego;
- wskazuje na mapie nowe ziemie przyłączone do Polski przez Bolesława Chrobrego;
- wyjaśnia znaczenie koronacji w średniowieczu;
- przedstawia przyczyny kryzysu państwa polskiego oraz jego skutki;
- wyjaśnia, dlaczego Kazimierz otrzymał przydomek Odnowiciel;
- wymienia główne dokonania Kazimierza Odnowiciela;
- charakteryzuje politykę zagraniczną Bolesława Śmiałego;
- opisuje spor Bolesława z biskupem Stanisławem oraz jego konsekwencje dla państwa;
- przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Bolesława Krzywoustego;
- opisuje politykę zagraniczną Bolesława Krzywoustego;
- przedstawia postać Galla zwanego Anonimem i jego dzieło;
- przedstawia przyczyny, zasady oraz postanowienia statutu Krzywoustego;
- wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Odnowiciel zaczął nadawać wojom ziemię;
- wyjaśnia, jaką rolę odgrywały dawniej grody;
- opisuje zajęcia mieszkańców podgrodzi;
- wyjaśnia charakter osad służebnych.

Rozdział VII: Polska w okresie rozbicia dzielnicowego

Uczeń:

- wskazuje na mapie dzielnice polskie w XII w.;
- wyjaśnia skutki walk wewnętrznych o prymat pomiędzy przedstawicielami dynastii Piastów;
- wymienia ziemie, które zostały zajęte przez sąsiadów podczas rozbicia dzielnicowego;
- opisuje skutki najazdów tatarskich na ziemie polskie;
- przedstawia przemiany społeczne i gospodarcze, które dokonały się w czasie rozbicia dzielnicowego;
- wskazuje na mapie ziemie Prusów, ziemię chełmińską, Malbork;
- opisuje genezę zakonu krzyżackiego;
- przedstawia okoliczności sprowadzenia Krzyżaków na ziemie polskie;
- charakteryzuje politykę Krzyżaków względem pogańskich Prusów;
- charakteryzuje działalność gospodarczą Krzyżaków;
- opisuje politykę Krzyżaków względem ziem polskich;
- opisuje próby zjednoczenia ziem polskich w XIII w.;
- charakteryzuje politykę Władysława Łokietka zmierzającą do zjednoczenia ziem polskich;
- przedstawia zasługi Kościoła w zjednoczeniu państwa i odbudowie monarchii piastowskiej;
- opisuje konflikt polsko-krzyżacki za panowania Władysława Łokietka;
- wyjaśnia, w jakich warunkach politycznych doszło do wyodrębnienia się stanów na ziemiach polskich;
- dokonuje charakterystyki poszczególnych stanów, ich uprawnień, udziału w sprawowaniu władzy państwowej oraz statusu społecznego.

Rozdział VIII: Polska w XIV–XV wieku

Uczeń:

- wskazuje na mapie ziemie odziedziczone po Władysławie Łokietku oraz ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego;
- charakteryzuje politykę zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego;
- wymienia i ocenia reformy przeprowadzone przez Kazimierza Wielkiego;
- wyjaśnia znaczenie założenia Akademii Krakowskiej;
- wskazuje na mapie obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego;
- wyjaśnia okoliczności objęcia władzy w Polsce przez władców z dynastii Andegawenów;
- przedstawia rolę i treść przywileju koszyckiego;

- opisuje okoliczności zawarcia unii polsko-litewskiej;
- przedstawia postanowienia unii w Krewie;
- wyjaśnia przyczyny i skutki wojny polsko-krzyżackiej w latach 1409–1411;
- opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem;
- wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa krzyżackiego w połowie XV w.;
- opisuje przebieg wojny trzynastoletniej;
- przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego;
- wskazuje na mapie Prusy Krolewskie oraz Prusy Krzyżackie;
- wyjaśnia podłoże konfliktów między Polską a Litwą w XV w.;
- przedstawia znaczenie polityczne i gospodarcze odzyskania przez Polskę dostępu do Morza Bałtyckiego w wyniku wojny trzynastoletniej;
- przedstawia postać Jana Długosza;
- wskazuje na mapie państwa, którymi Jagiellonowie rządzą w drugiej połowie XIV w.;
- wyjaśnia genezę przywilejów szlacheckich;
- wyjaśnia, czym szlachta różniła się od rycerstwa;
- omawia najważniejsze przywileje (koszycki, cerekwicko-nieszawski, nihil novi);
- przedstawia strukturę, zasady i skład sejmiku walnego.

KLASA VI

Rozdział I: Narodziny nowożytnego świata

Uczeń:

- wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków;
- wymienia osiągnięcia cywilizacji prekolumbijskich;
- wymienia przyczyny wielkich odkryć geograficznych;
- opisuje dokonania największych odkrywców i wskazuje na mapie trasy ich podróży morskich;
- wyjaśnia, skąd wzięły się nazwy: Indianie, Ameryka, Nowy Świat;
- opisuje postępowanie konkwistadorów w Nowym Świecie;
- wymienia główne mocarstwa kolonialne w XVI i XVII w.;
- przedstawia skutki wielkich odkryć dla Nowego Świata i Europejczyków;
- wyjaśnia genezę słowa renesans (odrodzenie);
- charakteryzuje humanizm jako prąd intelektualny;
- wyjaśnia wpływ druku na popularyzację nowych idei oraz wiedzy;
- przedstawia dokonania M. Kopernika i Galileusza;
- wymienia czołowych artystów renesansu oraz ich główne dzieła;
- wymienia charakterystyczne cechy sztuki i architektury renesansu;
- wyjaśnia przyczyny wystąpienia Marcina Lutra;
- charakteryzuje główne wyznania reformowane (luteranizm, kalwinizm);
- przedstawia okoliczności powstania Kościoła anglikańskiego;
- wyjaśnia skutki reformacji w polityce, edukacji i kulturze;
- wyjaśnia cel zwołania soboru trydenckiego;
- wymienia reformy w Kościele katolickim;
- charakteryzuje działalność jezuitów.

Rozdział II: „Złoty wiek” państwa polskiego

Uczeń:

- wyjaśnia genezę oraz postanowienia układu w Wiedniu pomiędzy Jagiellonami i Habsburgami;
- wyjaśnia znaczenie hołdu pruskiego;
- przedstawia skutki wojny Polski z Moskwą;
- przedstawia postać królowej Bony;
- wskazuje na mapie Inflanty, terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- przedstawia genezę oraz uczestników wojny o Inflanty;
- wyjaśnia genezę unii lubelskiej oraz wymienia jej postanowienia i skutki;
- porównuje unię personalną i realną;
- wyjaśnia, dlaczego wiek XVI określany jest „złotym” w odniesieniu do państwa polskiego;
- wyjaśnia, jaki był wpływ reformacji na edukację i kulturę polską;
- wymienia najwybitniejszych polskich pisarzy oraz przykłady ich twórczości;
- wyjaśnia, czym jest publicystyka oraz charakteryzuje poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego;
- wymienia czołowe przykłady polskiego budownictwa renesansowego;

- wyjaśnia konsekwencje wielkich odkryć geograficznych dla Polski;
- opisuje sytuację ekonomiczno-prawną mieszczan i chłopów;
- charakteryzuje gospodarkę folwarczno-pańszczyźnianą;
- wymienia różne religie i wyznania chrześcijańskie na terenie Rzeczypospolitej;
- charakteryzuje rozwój protestantyzmu na ziemiach Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia, jakie były przyczyny i postanowienia aktu konfederacji warszawskiej;
- charakteryzuje program ruchu egzekucyjnego;
- wymienia prawa i obowiązki szlachty;
- wyjaśnia, na czym polegała złota wolność szlachecka;
- wyjaśnia przebieg oraz zasady wolnej elekcji;
- opisuje okoliczności przeprowadzenia pierwszej wolnej elekcji w Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia, w jaki sposób artykuły henrykowskie wpłynęły na ustroj Rzeczypospolitej;
- ocenia wybór władców drogą wolnej elekcji.

Rozdział III: W obronie granic Rzeczypospolitej

Uczeń:

- przedstawia okoliczności przeprowadzenia drugiej elekcji i objęcie władzy w Rzeczypospolitej przez Annę Jagiellonkę i Stefana Batorego;
- wyjaśnia, czym były dymitriady;
- wskazuje na mapie Moskwę, Kłuszyn i ziemie zajęte przez Rzeczpospolitą w wyniku postanowień pokoju w Polanowie;
- wyjaśnia główne przyczyny wojen polsko-szwedzkich;
- opisuje przebieg zmagających militarnych w Inflantach;
- przedstawia postanowienia rozejmu w Sztumskiej Wsi;
- opisuje przebieg potopu szwedzkiego, wskazuje jego momenty przełomowe oraz skutki;
- charakteryzuje wojnę podjazdową;
- wymienia postanowienia pokoju oliwskiego;
- wyjaśnia, kim byli Kozacy;
- wyjaśnia przyczyny wojen z Kozakami;
- opisuje przebieg i skutki powstania Chmielnickiego;
- wskazuje na mapie Mołdawię, Cецorę, Chocim, Kamieniec Podolski;
- wyjaśnia przyczyny wojen z Turcją;
- opisuje okoliczności zwycięstwa w bitwie pod Chocimiem w 1673 r.;
- opisuje przebieg i znaczenie bitwy pod Wiedniem;
- wymienia oraz wskazuje na mapie ziemie odzyskane przez Rzeczpospolitą w wyniku pokoju w Karłowicach;
- podaje różne przykłady postawy szlachty podczas wojen i ocenia je;
- charakteryzuje politykę i dążenia magnaterii;
- wyjaśnia, dlaczego liberum veto doprowadziło do upadku szlacheckiego parlamentaryzmu;
- opisuje skutki wojen z XVII w. i przejawy kryzysu Rzeczypospolitej;
- charakteryzuje idee kultury baroku;
- opisuje wzorce architektury barokowej (kościół Il Gesu i pałac w Wersalu);
- wymienia najwybitniejszych przedstawicieli sztuki i literatury w Europie i Rzeczypospolitej;
- przedstawia założenia ideologii sarmackiej;
- rozpoznaje cechy charakterystyczne stroju sarmackiego.

Rozdział IV: Europa i Ameryka Północna w XVII i XVIII wieku

Uczeń:

- opisuje rolę kardynała Richelieu w kształtowaniu monarchii absolutnej;
- charakteryzuje ustroj monarchii absolutnej na przykładzie rządów Ludwika XIV we Francji;
- wyjaśnia przyczyny konfliktu między królem a parlamentem w Anglii;
- opisuje przebieg wojny domowej w Anglii;
- charakteryzuje ustroj monarchii parlamentarnej w Anglii;
- wyjaśnia, w jaki sposób przeobrażenia ustrojowe w Anglii wpłynęły na rozwój gospodarczy;
- wyjaśnia, dlaczego upowszechnienie się manufaktur podważyło produkcję cechową w miastach;
- wyjaśnia, na czym polegały stosunki kapitalistyczne w produkcji;
- wyjaśnia zasady trojpodziału władzy;
- wskazuje na mapie Rosję, Austrię, Prusy;
- wyjaśnia ustroj absolutyzmu oświeconego;

- omawia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii oraz Prusach;
- wyjaśnia przyczyny buntu mieszkańców kolonii amerykańskich przeciwko brytyjskiej metropolii;
- omawia idee zawarte w Deklaracji Niepodległości;
- omawia przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych;
- przedstawia wkład Polaków w wojnę o niepodległość Stanów Zjednoczonych;
- charakteryzuje konstytucję Stanów Zjednoczonych oraz organy władzy państwowej.

Rozdział V: Walka Rzeczypospolitej w XVIII wieku o utrzymanie niepodległości

Uczeń:

- wskazuje na mapie Saksonię;
- charakteryzuje przebieg wielkiej wojny północnej i jej konsekwencje dla Rzeczypospolitej;
- omawia kontekst polityczny i uchwały sejmu niemego;
- omawia projekty reform zaproponowane przez Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego;
- charakteryzuje program i znaczenie szkoły Collegium Nobilium;
- opisuje okoliczności elekcji Stanisława Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia program konfederacji barskiej;
- wyjaśnia, czym były empiryzm i racjonalizm;
- wymienia najważniejsze przykłady osiągnięć w nauce XVII–XVIII w.;
- wyjaśnia charakter krytyki Kościoła w epoce oświecenia;
- wyjaśnia poglądy J.J. Rousseau;
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w kolejnych trzech rozbiorach;
- wymienia reformy sejmu rozbiorowego z lat 1773–1775;
- wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej;
- charakteryzuje działania Stanisława Augusta Poniatowskiego na polu kultury i sztuki;
- wymienia tworców doby oświecenia w Rzeczypospolitej;
- charakteryzuje cechy architektury klasycyzmu oraz wymienia jej przykłady w Rzeczypospolitej;
- charakteryzuje różne koncepcje naprawy państwa polsko-litewskiego;
- wymienia najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego;
- opisuje okoliczności uchwalenie Konstytucji 3 maja oraz wymienia jej postanowienia i wyjaśnia znaczenie;
- ocenia działanie targowiczów;
- przedstawia przebieg wojny w obronie konstytucji;
- opisuje powstanie kościuszkowskie;
- omawia treść uniwersału połanieckiego;
- wymienia przyczyny upadku Rzeczypospolitej – wewnętrzne i zewnętrzne.

Rozdział VI: Rewolucja francuska i okres napoleoński

Uczeń:

- wyjaśnia przyczyny wybuchu rewolucji francuskiej;
- opisuje przebieg początkowej fazy rewolucji;
- charakteryzuje treść Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela;
- opisuje okoliczności wprowadzenia we Francji republiki i egzekucji króla Ludwika XVI;
- charakteryzuje terror jakobiński;
- charakteryzuje rząd dyktatoratu;
- charakteryzuje postać Napoleona oraz etapy jego kariery;
- wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona we Francji;
- wyjaśnia, w jaki sposób wartości rewolucyjne rozprzestrzeniły się w Europie;
- przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego;
- wskazuje na mapie ziemie Księstwa Warszawskiego;
- omawia status i ustroj Księstwa Warszawskiego, a także sprawę chłopską;
- przedstawia udział wojsk polskich w kampaniach napoleońskich;
- omawia wojnę 1809 r. i jej skutki;
- przedstawia okoliczności wojny Napoleona z Rosją w 1812 r.;
- wyjaśnia przyczyny klęski Napoleona w Rosji;
- przedstawia skutki bitwy pod Lipskiem;
- charakteryzuje przemiany społeczne w Europie w okresie napoleońskim;
- wyjaśnia, jaki był wpływ Napoleona na polityczny kształt Europy;
- ocenia politykę Napoleona wobec Polaków.

KLASA VII

Rozdział I: Europa i świat w latach 1815–1863

Uczeń:

- omawia postanowienia polityczne i terytorialne kongresu wiedeńskiego;
- przedstawia i ocenia skutki nowego porządku europejskiego;
- wskazuje na mapie zmiany spowodowane decyzjami kongresu wiedeńskiego;
- omawia cechy charakterystyczne, przejawy i skutki gospodarcze oraz społeczne rewolucji przemysłowej;
- wyjaśnia rolę wynalazków w rozwoju cywilizacyjnym Europy i świata w dobie rewolucji przemysłowej;
- wyjaśnia, dlaczego Polacy związali swoje nadzieje z Napoleonem;
- charakteryzuje Legiony Polskie we Włoszech;
- przedstawia genezę i założenia programowe nowych idei politycznych: liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu;
- omawia narodziny ruchu robotniczego;
- wskazuje przyczyny wystąpień przeciwko porządkowi wiedeńskiemu;
- charakteryzuje powstania i rewolucje zmierzające do obalenia ładu wiedeńskiego oraz ocenia ich skutki;
- opisuje okoliczności upadku porządku ustanowionego na kongresie wiedeńskim;
- charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów;
- przedstawia skutki wojny krymskiej.

Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim

Uczeń:

- wskazuje mapie zmiany terytorialne ziem polskich po kongresie wiedeńskim oraz miejsca ważniejszych bitew powstania listopadowego;
- charakteryzuje położenie Polaków w zaborze pruskim i austriackim oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
- omawia ustroj Królestwa Polskiego określony w konstytucji z 1815 r.;
- opisuje rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego oraz osiągnięcia w kulturze i edukacji;
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki polskich powstań narodowych w I połowie XIX w.;
- omawia główne nurty polityczne Wielkiej Emigracji;
- przedstawia najwybitniejszych działaczy i twórców Wielkiej Emigracji;
- wyjaśnia, jaką rolę odgrywała działalność polityczna i kulturalna Wielkiej Emigracji dla Polaków pod zaborami;
- wskazuje przyczyny i skutki wystąpień w latach 1846–1848;
- wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do uwłaszczenia chłopów w zaborze pruskim i austriackim;
- charakteryzuje dorobek literacki, muzyczny i malarski romantyzmu polskiego.

Rozdział III: Europa i świat w latach 1864–1914

Uczeń:

- charakteryzuje polityczno-społeczne i gospodarcze podłoże wojny secesyjnej;
- wyjaśnia wpływ zniesienia niewolnictwa na zwycięstwo Północy nad Południem w wojnie secesyjnej;
- charakteryzuje rozwój Stanów Zjednoczonych w XIX w.;
- omawia genezę, przebieg i skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec;
- wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie spowodowane zjednoczeniem Włoch i Niemiec oraz imperia kolonialne Wielkiej Brytanii, Francji i Niemiec;
- charakteryzuje przyczyny, omawia i ocenia następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.;
- przedstawia narodziny, założenia programowe i wybitnych przedstawicieli idei politycznych, które rozwinęły się w II połowie XIX w.;
- opisuje i ocenia proces demokratyzacji państw europejskich w XIX w.;
- przedstawia i ocenia wpływ postępu technicznego i odkryć naukowych na życie codzienne w II połowie XIX w.;
- omawia przemiany obyczajowe, jakie zaszły w II połowie XIX w.;
- charakteryzuje kulturę masową i przedstawia jej wpływ na życie codzienne;
- opisuje główne nurty w kulturze i sztuce II połowy XIX w.

Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów

Uczeń:

- omawia sytuację polityczną w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego;
- wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim;

- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki polskich powstania styczniowego;
- przedstawia bezpośrednie następstwa powstania styczniowego;
- ocenia bilans polskich powstań narodowych;
- charakteryzuje politykę rusyfikacji i germanizacji;
- omawia i ocenia postawy Polaków wobec polityki zaborców;
- wyjaśnia, na czym polegała autonomia Galicji i dlaczego pełniła ona rolę „polskiego Piemontu”;
- przedstawia narodziny i działalność polskich organizacji politycznych reprezentujących ruch robotniczy, narodowy i ludowy;
- omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim;
- przedstawia orientacje niepodległościowe i ich działalność na ziemiach polskich w latach 1908–1914;
- identyfikuje działaczy i przywódców partii politycznych oraz organizacji niepodległościowych;
- charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków w XIX w.;
- przedstawia program i wybitnych przedstawicieli polskiego pozytywizmu oraz Młodej Polski.

Rozdział V: Pierwsza wojna światowa

Uczeń:

- omawia konflikty między mocarstwami na przełomie XIX i XX w.;
- przedstawia rywalizację polityczną, gospodarczą i militarną między mocarstwami, która zapowiadała nadciągającą wojnę;
- wskazuje pośrednie i bezpośrednie przyczyny I wojny światowej;
- charakteryzuje przebieg działań wojennych na różnych frontach I wojny światowej;
- przedstawia specyfikę prowadzenia działań wojennych w czasie I wojny światowej;
- dostrzega wpływ postępu technicznego na sposób prowadzenia działań wojennych;
- charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej przed Wielką Wojną i w czasie jej trwania;
- opisuje i ocenia polski czyn zbrojny w czasie I wojny światowej;
- omawia i ocenia wysiłek dyplomatyczny Polaków na rzecz wskrzeszenia państwowości polskiej;
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji w Rosji;
- omawia następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej;
- przedstawia i ocenia rolę wybitnych Polaków w walce i odzyskaniu niepodległości po I wojnie światowej.

Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym

Uczeń:

- charakteryzuje ład wersalski oraz przedstawia funkcjonowanie Ligi Narodów;
- ocenia porządek ustanowiony na konferencji paryskiej oraz działalność Ligi Narodów;
- przedstawia gospodarcze i społeczne skutki I wojny światowej;
- opisuje proces odbudowy powojennej Europy;
- przedstawia mechanizmy, przejawy i sposób wychodzenia z wielkiego kryzysu ekonomicznego;
- wyjaśnia, na czym polegał kryzys demokracji w dwudziestoleciu międzywojennym;
- opisuje narodziny totalitaryzmu w Europie: włoskiego faszystowskiego, niemieckiego narodowego socjalizmu, systemu radzieckiego;
- charakteryzuje założenia ideologiczne europejskich totalitaryzmów i przedstawia przykłady ich realizacji;
- przedstawia cechy charakterystyczne kultury w dwudziestoleciu międzywojennym i ważniejsze osiągnięcia;
- omawia politykę Japonii na Dalekim Wschodzie;
- przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii;
- opisuje ekspansję państw faszystowskich i jej konsekwencje polityczne;
- ocenia postawę państw zachodnich wobec polityki Hitlera.

Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym

Uczeń:

- opisuje proces przejmowania władzy przez lokalne ośrodki polityczne;
- charakteryzuje sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną ziem polskich po I wojnie światowej;
- przedstawia i ocenia rolę J. Piłsudskiego w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości;
- charakteryzuje proces tworzenia struktur władzy w niepodległej Polsce;
- przedstawia założenia ustrojowe zapisane w konstytucjach II Rzeczypospolitej;
- omawia przebieg i skutki walk Polaków o kształt terytorialny państwa polskiego;
- charakteryzuje rządy parlamentarne w latach 1919–1926 i wyjaśnia mechanizmy narastania kryzysu

politycznego;

- opisuje przebieg i następstwa polityczne zamachu majowego;
- przedstawia i ocenia rządy obozu sanacji;
- charakteryzuje politykę zagraniczną II Rzeczypospolitej i ocenia jej stosunki z sojusznikami i sąsiadami;
- omawia i ocenia politykę gospodarczą Polski międzywojennej;
- przedstawia strukturę społeczną i narodowościową II Rzeczypospolitej i ocenia politykę państwa wobec mniejszości;
- opisuje osiągnięcia II Rzeczypospolitej w zakresie kultury, gospodarki i nauki;
- charakteryzuje sytuację Polski w przededniu II wojny światowej.

KLASA VIII

Rozdział I: II wojna światowa

Uczeń:

- omawia przebieg kampanii wrześniowej oraz przedstawia postawy władz cywilnych i społeczeństwa polskiego wobec wojny;
- wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow;
- podaje przykłady bohaterstwa żołnierzy i ludności cywilnej w walce z najeźdźcami;
- przedstawia etapy podboju Europy przez Hitlera, działania wojenne w Afryce oraz w rejonie Azji i Pacyfiku, wskazując wydarzenia przełomowe dla prowadzenia działań wojennych;
- omawia przebieg działań wojennych zmierzających do ostatecznego pokonania państw osi i wyjaśnia przyczyny ich klęski;
- charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec w Europie, w tym eksterminację Żydów;
- przedstawia i ocenia postawy narodów Europy wobec niemieckich okupantów;
- opisuje proces budowania Wielkiej Koalicji i ocenia jej znaczenie dla pokonania państw osi;
- omawia postanowienia konferencji Wielkiej Trojki.

Rozdział II: Polacy podczas II wojny światowej

Uczeń:

- przedstawia podział ziem polskich przez okupantów;
- przedstawia i porównuje politykę okupacyjną III Rzeszy i ZSRR;
- wskazuje przykłady niemieckich i radzieckich zbrodni na narodzie polskim;
- przedstawia przykłady różnych form eksterminacji Polaków;
- omawia proces tworzenia się władz polskich na uchodźstwie i w kraju pod okupacją oraz przedstawia struktury organizacyjne i ich działalność;
- opisuje strukturę, cele i metody działania Polskiego Państwa Podziemnego;
- charakteryzuje działalność konspiracyjną Polaków;
- przedstawia organizację, cele i działalność struktur militarnych polskiego podziemia;
- opisuje i ocenia postawy ludności polskiej wobec okupantów niemieckich i radzieckich;
- charakteryzuje Holokaust na ziemiach polskich;
- wyjaśnia znaczenie powstania w getcie warszawskim;
- przedstawia i ocenia postawy Polaków oraz polskiego podziemia wobec eksterminacji Żydów;
- omawia przyczyny, przebieg i skutki powstania warszawskiego oraz podejmuje próbę jego oceny;
- charakteryzuje militarny wkład Polaków w prowadzenie działań wojennych i pokonanie państw osi na frontach II wojny światowej.

Rozdział III: Świat po II wojnie światowej

Uczeń:

- charakteryzuje społeczne i gospodarcze skutki II wojny światowej;
- przedstawia postanowienia konferencji w Poczdamie;
- omawia okoliczności powstania ONZ;
- wyjaśnia, jaką rolę po II wojnie światowej zaczęły odgrywać USA i ZSRR;
- przedstawia genezę i przejawy zimnej wojny;
- opisuje powojenne losy Niemiec oraz powstanie RFN i NRD;
- charakteryzuje sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach bloku wschodniego;
- przedstawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej;
- omawia konflikt w Korei jako przykład rywalizacji politycznej wielkich mocarstw;
- opisuje przyczyny i przebieg procesu dekolonizacji oraz ocenia jego skutki;
- charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata.

Rozdział IV: Polska po II wojnie światowej

Uczeń:

- przedstawia okoliczności przejścia władzy w Polsce przez komunistów i sposoby umacniania ich wpływów;
- opisuje i ocenia politykę nowych władz wobec podziemia niepodległościowego i żołnierzy wyklętych;
- charakteryzuje i ocenia postawy Polaków wobec nowej władzy;
- omawia struktury władzy komunistycznej i sposoby ich działania;
- przedstawia sytuację gospodarczą i społeczną w Polsce po II wojnie światowej;
- opisuje proces odbudowy kraju ze zniszczeń wojennych i reformy gospodarcze władzy komunistycznej oraz ocenia ich skutki;
- charakteryzuje sytuację polityczną w Polsce w czasach stalinizmu;
- omawia i ocenia system terroru i propagandy stalinowskiej w Polsce;
- opisuje proces odchodzenia od stalinizmu i rządu W. Gomułki;
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wystąpień społecznych w PRL (czerwiec 1956, marzec 1968, grudzień 1970);
- omawia i ocenia relacje władzy z Kościołem katolickim;
- przedstawia i ocenia rolę Kościoła katolickiego w komunistycznej Polsce.

Rozdział V: Świat w II połowie XX wieku

Uczeń:

- przedstawia rywalizację wielkich mocarstw w dobie zimnej wojny, w tym konflikt w Wietnamie;
- omawia przyczyny i skutki kryzysu kubańskiego oraz wkroczenia wojsk radzieckich do Afganistanu;
- charakteryzuje sytuację polityczną na Bliskim Wschodzie, a szczególnie konflikt izraelsko-palestyński oraz konflikty w rejonie Zatoki Perskiej;
- opisuje przyczyny i proces integracji gospodarczej i politycznej Europy Zachodniej;
- omawia struktury unijne i ich znaczenia;
- charakteryzuje i ocenia przemiany kulturowe i społeczne w II połowie XX w.;
- opisuje sytuację polityczną w państwach bloku wschodniego w II połowie XX w. oraz przyczyny, przebieg i skutki Jesieni Ludów;
- omawia przejawy kryzysu i upadek ZSRR oraz przedstawia i ocenia jego następstwa.

Rozdział VI: Polska w II połowie XX wieku

Uczeń:

- charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną ekipy E. Gierka;
- przedstawia realia życia społecznego i kulturalnego lat 70.;
- opisuje narodziny i działalność opozycji politycznej w Polsce;
- omawia przyczyny, przebieg i skutki wystąpień społecznych w PRL (czerwiec 1976, sierpień 1980);
- omawia i ocenia relacje władzy z Kościołem katolickim;
- przedstawia i ocenia rolę Kościoła katolickiego w komunistycznej Polsce;
- opisuje i ocenia rolę Jana Pawła II w walce z reżimem komunistycznym w Polsce;
- wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego oraz charakteryzuje jego przejawy i konsekwencje;
- przedstawia i ocenia postawy społeczeństwa polskiego w okresie stanu wojennego;
- omawia przyczyny zwołania Okrągłego Stołu i jego postanowienia;
- charakteryzuje proces budowania III Rzeczypospolitej, ze szczególnym uwzględnieniem przemian społecznych, gospodarczych i politycznych.

Rozdział VII: Polska, Europa i świat na przełomie XX i XXI wieku

Uczeń:

- charakteryzuje ład europejski i światowy po rozpadzie państw bloku wschodniego;
- charakteryzuje i ocenia walkę demokratycznego świata z terroryzmem;
- przedstawia zmiany, jakie zachodziły w Polsce w latach 90. XX w.;
- omawia przyczyny i ocenia znaczenie wstąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej;
- wymienia najważniejsze konflikty zbrojne współczesnego świata;
- przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego współczesnego świata;
- przedstawia współczesną kulturę i rozwój środków komunikacji i przekazu
- wyjaśnia wpływ wzrostu kontrastów społecznych i zderzenia cywilizacji na rodzące się konflikty.

Aby uzyskać ocenę:

- dopuszczając – uczeń powinien wykazać się znajomością elementarnej wiedzy, wyjaśniać z pomocą nauczyciela znaczenie podstawowych terminów historycznych, dokonywać opisów przeszłości i

porównywać ją z teraźniejszością na podstawie materiałów ilustracyjnych;

- dostateczną – uczeń powinien posiadać podstawową wiedzę faktograficzną, czytać teksty ze zrozumieniem, dostrzegać związki teraźniejszości z przeszłością, opanować najprostsze umiejętności przedmiotowe, takie jak: dokonywanie oceny zdarzenia, opis, porównanie, określanie, w którym wieku doszło do danego zdarzenia, porządkowanie wydarzeń w kolejności chronologicznej, odczytywanie daty wydarzenia z osi czasu;
- dobrą – uczeń powinien opanować wiedzę faktograficzną na poziomie ponadpodstawowym, wykazywać się aktywnością na lekcjach, wyrażać własną opinię, dostrzegać ciągłość rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego, integrować wiedzę uzyskaną z różnych źródeł, samodzielnie poszukiwać informacji o swoim regionie i rodzinnej miejscowości, umiejętnie posługiwać się mapą, odczytywać wiadomości z wykresów i tabel;
- bardzo dobrą – uczeń musi wykazać się nie tylko dużą wiedzą, lecz także zrozumieniem procesów historycznych; powinien również samodzielnie wyciągać wnioski, ujmować treści historyczne w związki przyczynowo-skutkowe, krytycznie odnosić się do wydarzeń z przeszłości oraz porównywać epoki i okresy;
- celującą – uczeń wykazuje się rozległą wiedzę historyczną, świadczącą o uzdolnieniach humanistycznych, ponadto wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem. Osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych (np. w olimpiadach historycznych). Bierze czynny udział w życiu szkoły, wykazuje się aktywną i prospołeczną postawą, np. pomagając słabszym koleżankom i kolegom w nauce.